

"RELIGIOUS EDUCATION" DERGİSİNDEKİ AÇIK ERİŞİMLİ YAYINLAR ÜZERİNE BİR ANALİZ

Aslıhan KUŞÇUOĞLU*

Makale Bilgisi

Makale Türü: Araştırma Makalesi, **Geliş Tarihi:** 20 Nisan 2021, **Kabul Tarihi:** 11 Ağustos 2021, **Yayın Tarihi:** 30 Eylül 2021, **Atf:** Kuşçuoğlu, Aslıhan. "“Religious Education” Dergisindeki Açık Erişimli Yayınlar Üzerine Bir Analiz”. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 21/2 (Eylül 2021): 1097-1128. <https://doi.org/10.33415/Daad.923163>

Article Information

Article Types: Research Article, **Received:** 20 April 2021, **Accepted:** 11 August 2021, **Published:** 30 September 2021, **Cite as:** Kuşçuoğlu, Aslıhan. "An Analysis on the Open-Access Publications in "Religious Education" Journal". *Journal of Academic Research in Religious Sciences* 21/2 (September 2021): 1097-1128. <https://doi.org/10.33415/Daad.923163>

Öz

Dergi makaleleri, bir çalışma alanındaki ilerlemenin, ilgi alanlarının ve araştırma kalitesinin ölçüsü olarak görülmektedir. Bu çalışmada ABD merkezli din eğitimi organizasyonu Religious Education Association (REA)’nın öncülüğünde yayın yapmakta olan Religious Education dergisindeki açık erişimli yayınların analizi yapılmıştır. Araştırmanın amacı din eğitimi alanında uzun zamandır uluslararası düzeyde yayın yapan bir derginin açık erişimle ilgili bilimsel üretimini kategorize etmek ve yayınlardaki araştırma eğilimlerini belirlemektir. Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilmiş verilerin analizinde içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre açık erişimli yayınların editöryal, araştırma ve biyografi makaleleri ile düzeltme yazıları şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Derginin tüm yayınları arasında az bir hacme sahip olmasına rağmen kapsamlı konuların ele alındığı ve çeşitli bilimsel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı bu yayınlarla ilgili elde edilen veriler şekil ve tablolarla desteklenerek sunulmuştur. Ayrıca araştırmanın diğer bir sonucuna göre açık erişimli yayınlar ile dergiye ait atf sayıları arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

* Arş. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Bilimleri Anabilim Dalı Öğretim Elemanı, aslihan.kuscuoglu@gop.edu.tr, Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-6800-5145>

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Dergi Yayıncılığı, Din Eğitimi, "Religious Education" Dergisi, Açık Erişim, İçerik Analizi.

An Analysis on the Open-Access Publications in "Religious Education" Journal

Abstract

Journal articles are viewed as a measure of progress, interests, and quality of research in a field of study. In this study, the open-access publications in the Religious Education journal, which is published under the leadership of the US-based religious education organization Religious Education Association (REA), were analyzed. The research aims to categorize the open-access scientific production of a journal that has been publishing internationally for a long time in the field of religious education and to determine the research trends in the publications. The content analysis method was preferred in analysing the data obtained from the Web of Science (WoS) database. According to the research results, it has been determined that open-access publications are in the form of editorial materials, articles and biographical items, and corrections. Despite having a small volume among all the publications of the journal, the data obtained from these publications, in which comprehensive subjects are discussed and various scientific research methods are used, are presented with the support of figures and tables. Additionally, according to another result of the study, no relationship was found between open-access publications and the number of citations belonging to the journal.

1098 | db

Keywords: Scientific Journal Publishing, Religious Education, "Religious Education" Journal, Open-Access, Content Analysis.

Giriş

Edebiyattan mühendisliğe, fizikten psikolojiye kadar hemen hemen her disiplinden bilim insanlarının katkılarıyla meydana gelen bilimsel dergi yayıncılığı, günümüzde bilimsel bilginin üretimi ve yaygınlaştırılması konusunda akademik yaşamın merkezinde durmaktadır. Kökeni, dünyanın ilk bilimsel süreli yayınları olarak nitelendirilen *Journal des Sçavans* ve *Philosophical Transactions of the Royal Society*'nin yayınlanmaya başladığı 1665 yılına dayandırılmaktadır.¹ İzleyen süreçte Almanya'da *Acta Eruditorum* gibi diğer bilimsel süreli yayınlar, yayın hayatına başlamıştır. 19. yüzyılla birlikte monografilerden, mektuplardan ve gazete yazılarından farklılaşarak özel bir yayın sınıfı oluşturduğu kabul edilen modern bilimsel dergi; bilimsel bilginin temsili, sertifikasyonu ve tescili için

¹ Melinda Baldwin, *Making "Nature": The History of a Scientific Journal* (University of Chicago Press, 2015), 11.

oluşturulan ana kurumsal saha olarak anlam kazanmıştır.² 20. yüzyıla gelindiğinde ise her bir dergi kendi yayın ilkelerinin, erişim özelliklerinin, editör ve hakem kurulu prensiplerinin genel çerçevesini belirlemiştir. Bu yüzyılın ikinci çeyreğinde dünyadaki birçok kütüphane, üniversite, devlet kurumları ve endüstriyel firmalar için veri tabanı üreten ve günümüzde Web of Science olarak adlandırılan Science Citation Index'in Eugene Garfield tarafından kurulmasıyla da bilimsel dergi yayıncılığında dinamik bir sürece adım atılmıştır.³

Açık Erişim Kavramı

Bilimsel derginin doğuşundan itibaren bilim insanları dergi makalelerini ücretsiz olarak yayınlamış ve eserlerini maliyetleri abonelik ücretleriyle karşılanan matbaalara dağıtmıştır.⁴ Ancak bu sorunsuz ilerleyen süreç, internetin yaygınlaşması sonucu dergilerin fiyatlarındaki hızlı artış nedeniyle sekteye uğramıştır.⁵ Bu artışlar sadece basılı ortamda kalmayıp elektronik ortamda da kendini göstermiştir. Özellikle büyük ticari yayıncıların mevcut kar paylarını artıracak stratejileri kullandıklarına tanık olan kütüphaneciler bu durumu fark etmiş ve bilim insanlarının dikkatini çekerek bilimsel bilginin evrenselliği fikrinden hareketle yeni yaklaşımların uygulanmasına öncülük etmiştir.⁶ 2001 yılında Budapeşte'de düzenlenen toplantıda; araştırmaların herkese açık, ücretsiz, çoğu telif hakkı ve lisans kısıtlaması olmaksızın erişilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır.⁷ "Açık erişim" olarak adlandırılan bu kavramın tanımı, ilkeleri ve uygulamalarını belirlemeye yönelik 2003'te ABD ve Almanya'da olmak üzere iki tane daha toplantı düzenlenmiştir.⁸ Toplantı-

² Baldwin, *Making "Nature"*, 11. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Alex Csiszar, *Broken Pieces of Fact: The Scientific Periodical and the Politics of Search in Nineteenth-century France and Britain* (Harvard University, PhD Diss., 2010).

³ "In Memoriam: Dr. Eugene Garfield", *Web of Science Group* (blog) (Erişim 24 Haziran 2021).

⁴ Peter Suber - Arunachalam Subbiah, *Open Access to Science in the Developing World*, "Open Access- Unrestricted Access to Published Research", *93rd Indian Science Congress* (Erişim 24 Haziran 2021), 3.

⁵ Coşkun Polat, "Bilimsel Bilgiye Açık Erişim ve Kurumsal Açık Erişim Arşivleri", *Journal of Social Sciences* 6/37 (2006), 55.

⁶ Hülya Dilek Kayaoğlu, "Açık Erişim Kavramı ve Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Türkiye İçin Anlamı", *Türk Kütüphaneciliği* 20/1 (2006), 33.

⁷ "Budapest Open Access Initiative, 2002" (Erişim 24 Haziran 2021).

⁸ "Berlin Declaration, 2003" (Erişim 25 Haziran 2021); Peter Suber vd., "The Bethesda Statement on Open-Access Publishing, 2003" (Erişim 25 Haziran 2021).

lar sonucu bilimsel bilgiye ücretsiz erişim sağlamak amacıyla geliştirilmiş bir yayıncılık modeli olarak tanımlanan⁹ açık erişimin temel özellikleri; çevrimiçi ve ücretsiz olarak kullanılabilmesi, bilimsel çalışmaları içermesi, doğru atıf yapıldığı ve çalışmanın bütünlüğünü koruduğu müddetçe herhangi bir izne gerek kalmaması, arama motorları tarafından erişilebilir olması şeklinde sıralanmıştır.¹⁰

Görüldüğü üzere tanımı yapılan ve genel hatları çizilen açık erişim kavramı, bilginin pratik kullanımıyla ilgili uygulamalar açısından ele alınmış ancak hangi işletme modelleriyle nasıl gerçekleştirileceği ve sürdürülebilir kılınacağı belirlenmemiştir.¹¹ Ayrıca “ücretsiz” terimiyle ne kastedildiği ve yayınların nerede arşivleneceği hususları da tam olarak ifade edilmemiştir. Bu nedenle açık erişim fikrine dayalı web tabanlı dergiler, tek bir modeli takip etmemiş zamanla çeşitli yayıncılık modelleri geliştirmiştir.

Açık erişime yönelik geliştirilen modeller konusunda fikir belirten Willinsky'e göre uygulanabilirliği kanıtlanmış 9 model mevcuttur.¹² Buna ilaveten Bailey, web tabanlı dergilerin; açık erişimli, ücretsiz, sınırlı, kısmi erişimli ve abone erişimli şeklinde 5 farklı yayıncılık modelinde hizmet verdiğini ifade etmektedir.¹³ Web of Science'ın sınıflandırmasına göre ise yaygın olarak kullanılan yeşil, bronz, altın, platin ve diamond, elmas ve hibrit açık erişim modeli bulunmaktadır. Darbier'in yazısında ilgili modeller şu şekilde açıklanmaktadır:

“Yeşil açık erişim (Green Open Access), derginin yayınladığı web sitesinden başka bir yerde kendi kendine arşivlenen makalenin bazı sürümlerine dolaylı ücretsiz erişim anlamına gelmektedir. Bu türe ait makalelerin yeniden kullanım hakları, yazarların belirlediği ambargo süresi ile sınırlandırılabilir. Yayınlanan (Green Published) ve kabul edilmiş (Green Accepted) şeklinde iki türü bulunmaktadır. Bronz açık erişim (Bronze OA) bir yayıncının sitesinde

⁹ Çağdaş Çapkın, *Açık Erişim Dergilerin Bilimsel Etkisi: Atıf Dizinlerine Dayalı Bir Araştırma* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019), 23.

¹⁰ Charles W. Bailey, “Open Access and Libraries”, *Collection Management* 32/3-4 (21 Şubat 2007), 351-383.

¹¹ Kayaoğlu, “Açık Erişim Kavramı ve Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Türkiye İçin Anlamı”, 36.

¹² J. Willinsky, “The Nine Flavours of Open Access Scholarly Publishing”, *Journal of Postgraduate Medicine* 49/3 (07 Ocak 2003), 263.

¹³ Erdinç Aslan, “Türkiye’de Akademik Açık Erişim Dergi Yayıncılığı ve Çeviribilim Alanındaki Açık Erişim Dergiler”, *Diyalog* 2/1 (2014), 146-147.

bulunan ücretsiz okunabilen veya Genel Erişim (Public Access) makaleleridir. Bu modelde yayıncılar, bronz materyallere yönelik açık erişim haklarını istedikleri zaman iptal edebilirler. Bir diğer model olan Altın açık erişim (Gold OA), yayıncının yayınlanmış akademik materyali çevrimiçi olarak ücretsiz olarak erişilebilir kılmaktan sorumlu olduğu anlamına gelmektedir. Yayın ve dağıtım maliyetlerini karşılamak için makale işletim ücretinin talep edildiği bu modelin avantajı, yazarın telif hakkını elinde bulundurmasıdır. Diğer Altın açık erişim (Other Gold OA) açık erişim dergi dizini olan Directory of Open Access Journals (DOAJ)'da listelenen dergilerde yer almayan makalelerdir. Platin ve Diamond açık erişim (Platinum & Diamond OA) modellerinde yazarlar, kurumlar ve fon sağlayıcılar açık erişim ücreti ödemezler ve materyallerin çevrimiçi olarak okunması ücretsiz hale getirilir. Yayıncı, yayın sürecinde uygulanan ücretleri ödeyecektir. Bu modeller, bütçelerinde yayın maliyetlerini hesaba katan üniversite matbaaları arasında popülerdir. Hibrit açık erişim (Hybrid OA) ise karma bir model olup yazarların bir makale yayın ücreti ödemesine ve belirli çalışmalarını altın açık erişim olarak yayınlamasına olanak tanımaktadır.¹⁴

Görüldüğü gibi bu modeller, kendi içinde değişiklik göstermekte ve akademik çalışmaların erişilebilirlik, maliyet ve arşivleme açısından kullanılabilirliğinin çeşitli yollarını tarif etmektedir. Genel itibarıyla bahsi geçen modelleri “açık erişim dergileri” ve “kişisel depolama” olmak üzere iki model etrafında toplamak mümkün görünmektedir.¹⁵

Açık erişim dergileri, erişim için okuyucularından veya kurumlarından ücret almayan bir finansman modelidir.¹⁶ Kapsamı, bilimsel konularda araştırma veya inceleme (review) makalelerinin tam metin hâlinde yayımlandığı tüm bilimsel süreli yayınlar olarak belirlenmiştir. Modele göre açık erişimli bir e-dergi, bir web tarayıcısı ya da bir PDF görüntüleyicisi olan herkesin ödeme yapmadan kitap incelemeleri vb. makaleleri okuyabildiği bir dergidir. Elbette yayımlama ve dağıtım masraflarını karşılamak için “makale işleme ücreti”

¹⁴ Mathilde Darbier, “A Researcher’s Complete Guide to Open Access Papers”, *Clarivate* (blog), 21 Eylül 2020. (Erişim 24 Haziran 2021).

¹⁵ Coşkun Polat, “Bilimsel Bilgiye Açık Erişim ve Kurumsal Açık Erişim Arşivleri”, *Journal of Social Sciences* 6/37 (2006), 62.

¹⁶ Michael Clasquin-Johnson, “Finding, Using and Creating Open-Access Religious Studies Academic Material on the Internet”, *Journal for the Study of Religion* 21/2 (2008), 10.

adı altında belli bir miktar finansman gerektirmektedir. Bu ücretin belirlenmesi ise yayıncıdan yayıncıya değişiklik göstermektedir. Örneğin yapılan bir çalışmada yazarlardan ortalama 1.300\$ civarında bir rakam talep edildiği hatta bu rakamın 3000\$'a kadar çıktığı ifade edilmiştir.¹⁷ Dolayısıyla bu konunun tartışmaya açık yönleri olduğu anlaşılmaktadır.

Bir diğer model olan “kişisel depolama” ise henüz yayınlanmamış ya da dergilerde yayınlanmış dijital belgelerin tercihen bir açık erişim elektronik arşivinde olmak üzere herkesin erişebileceği bir web sitesinde derlenmesi olarak ifade edilmektedir.¹⁸ Bu model; kişisel web sayfaları, konusal ve kurumsal arşivler olmak üzere üç şekilde uygulanabilmektedir. Ayrıca konusal ve kurumsal arşivlerde yazarların izni süresince makale dışında tezler, ders kitapları, öğrenim nesnelere, görsel-işitsel materyaller, kurumsal kayıtlar ve başka dijital dosyalar da yer alabilmektedir.

Alternatif bir yayıncılık türü olan açık erişim, bilimsel bilgiye ulaşmak isteyen kullanıcılara birçok avantaj sunmaktadır. Bilhassa araştırmaların daha geniş bir kitleye yayılması durumunda çok sayıda akademik disiplinden araştırmacıların çalışmalarını daha hızlı geliştirebilmelerine, öğrenmelerini kısıtlama olmaksızın zenginleştirebilmelerine, yeni araştırmaların teşvik edilmesine ve atıf oranlarının yükselmesine yardımcı olmaktadır.¹⁹ Dolayısıyla bilimsel iletişim üzerinde önemli bir katkısı bulunduğu rahatlıkla söylenebilmektedir.

Araştırmacıların açık erişim yayınlarını keşfetmelerine yönelik en güvenilir çözümlerden biri olan Web of Science (WoS)'da 5000 açık erişim dergisine ve 12 milyondan fazla açık erişim makalesine ulaşım imkânı bulunmaktadır.²⁰ Ayrıca sunduğu raporlarla makalelerin yazar, konu, yayın yılı ve daha fazlasına göre görselleştirilmesini sağlamaktadır. Bu sayede okuyucuların ihtiyaç duydukları araştırmayı bulmalarına, almalarına, okumalarına ve kullanmalarına yardımcı olurken yazarların da hedef kitlelerini genişletmelerine, başvurabilecek, alıntı yapabilecek ve bunlara dayalı olarak araştırmalarını yapılandırabilecek okuyuculara ulaşmalarına katkıda bu-

¹⁷ Bo-Christer Björk, “Open Access to Scientific Articles: A Review of Benefits and Challenges”, *SpringerLink* (Erişim 01 Temmuz 2021).

¹⁸ Polat, “Bilimsel Bilgiye Açık Erişim ve Kurumsal Açık Erişim Arşivleri”, 2006, 65.

¹⁹ Darbier, “A Researcher's Complete Guide to Open Access Papers”.

²⁰ “Open Access”, *Web of Science Group* (blog) (Erişim 01 Temmuz 2021).

lunmaktadır.²¹ Dolayısıyla WoS'da bulunan açık erişim yayınları, bilginin ücretsiz erişimle kullanımını tercih eden tüm bilim camiasını ilgilendirmektedir. Bu noktada da farklı disiplinlerdeki akademik dergiler üzerine yapılacak araştırmalar önem kazanmaktadır.

“Religious Education” Dergisi

Web of Science veri tabanında din eğitimi disipliniyle doğrudan ilişkili olarak birden fazla dergi indekslenmektedir. Bunlar arasında tarihsel açıdan ilk yayın hayatına başlayan “Religious Education” dergisidir. Uluslararası düzeyde ve hakemli olan dergi, 1903 yılında Chicago Üniversitesi rektörü William Rainey Harper tarafından kurulan *The Religious Education Association* (REA) adlı dernek tarafından çıkarılmıştır.²² Yayın hayatına 1906 yılında başlamış ve ilk cildini 6 sayı şeklinde okuyucularıyla paylaşmıştır. 2020 yılı sonu itibarıyla 115 cilt 629 sayfaya ulaşmıştır. İngiliz dilinde yayın yapmakta olan dergi günümüzde yılda 5 sayı şeklinde çıkmaktadır. Şu andaki dergi editörü Yale Divinity School profesörü Joyce Ann Mercer'dir. Dergide ele alınan konular arasında; teoloji ve eğitim, dinî gelenekler ve yeni eğilimler, din eğitiminde kullanılan modeller ve yöntemler, ahlak, değer ve karakter eğitimi sayılmaktadır.²³

db | 1103

“Religious Education” dergisi pek çok uluslararası veri tabanında ve bilinen üç büyük atıf indeksinden biri olan Art and Humanities Citation Index (A&HCI) atıf indeksinde taranmaktadır.²⁴ Science Citation Index Expanded (SCIE) ve Social Sciences Citation Index (SSCI) içinde indekslenmediği için derginin etki faktörü (impact factor) bulunmamaktadır. Açık erişim seçeneği olan derginin hesaplanan h-indeksi de 16'dır.²⁵

Dergi, 1975 yılında WoS'a abone olmuş ve bu tarihten 2020 yılına kadar toplam 3.268 yayın 2.967 atıf sayısına ulaşmıştır.²⁶ En fazla yayın (133) 1978 yılına aittir. Dergiye ait atıf raporu (Citation

²¹ Rosângela Schwarz Rodrigues vd., “Research Articles about Open Access Indexed by Scopus: A Content Analysis”, *Publications* 4/4 (Aralık 2016), 2.

²² Religious Education Association, “Journal”, *REA* (12 Şubat 2011).

²³ “Religious Education's Aims & Scope”, *Tandfonline* (Erişim 01 Temmuz 2021).

²⁴ “Web of Science Master Journal List”, *Web of Science Group, a Clarivate Company* (Erişim 01 Temmuz 2021).

²⁵ “Citation Report-Web of Science Core Collection”, *Web of Science* (Erişim 01 Temmuz 2021).

²⁶ Web of Science, “Citation Report-Web of Science Core Collection” (Erişim 01 Temmuz 2021).

Report) incelendiğinde atıfların 1996 yılından itibaren başladığı, 2000’li yıllarla birlikte arttığı görülmektedir.²⁷ En çok atıf ise (331) 87 yayın sayısı ile 2019 yılında yapılmıştır. Bunun nedeninin dijital çağla birlikte artan araştırma faaliyetleri sonucu hem bilimsel dergi literatüründeki hem de WoS veri tabanındaki gelişmeler olduğu söylenebilir.²⁸ Yayınların hepsini burada değerlendirmek mümkün olmadığından en çok atıf alan ilk 10 makale, yazarları ve atıf sayıları ile birlikte Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Derginin En Çok Atıf Alan İlk 10 Makalesine Dair Bilgiler

Yıl	Makale Adı	Yazar Adı/Adları	Atıf Sayısı
2013	“Worldview”: The Meaning of the Concept and the Impact on Religious Education	Jacomijn C. van der Kooij, Doret J. de Ruyter & Siebren Miedema	48
2013	The King James Bible and the Politics of Religious Education: Secular State and Sacred Scripture	Liam Gearon	32
2001	What is Wrong with the Phenomenological Approach to Religious Education?	LP Barnes	26
2004	Faith Development at 30: Naming the Challenges of Faith in a New Millennium	JW Fowler	25
1996	The Relationship Between Personal Prayer and Purpose in Life Among Churchgoing and Non-Churchgoing 12-15-Year-Olds in The United-Kingdom	Tavia E. Evans, LJ Francis	25
1994	Service Experience and the Moral Development of College Students Social Responsibility and Curriculum Innovation in American Universities	Gorman, M, Duffy, J & Heffernan, M	25
2012	Religious Education in England After 9/11	Daniel Moulin	23
2005	Advocacy and Involvement: The Role of Parents in Western Islamic Schools	MS Merry	22
2010	Religious Education and Socialization	Paul Vermeer	21
2005	Pedagogical Drift: The Evolution of New Approaches and Paradigms in Religious Education	Michael T. Buchanan	20

²⁷ Web of Science, “Citation Report-Web of Science Core Collection”.

²⁸ “History of Citation Indexing”, *Web of Science Group* (blog) (Erişim 03 Temmuz 2021).

Tabloya göre en çok atıf 1994-2013 yılları arasında olmuştur. Bu sayının diğer yıllarda daha az olduğu söylenebilir. Buna ek olarak ismi geçen makalelerin din eğitimi bilimi alanında yapılan çalışmalarla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca en fazla atıf alan "Worldview": The Meaning of the Concept and the Impact on Religious Education" adlı makaleye gelen 48 atfın 20'sinin açık erişimli makaleler üzerinden gerçekleşmesi dikkat çekicidir. Bu makalelerin de yer aldığı dergiler Şekil 1'de gösterilmiştir.²⁹

Şekil 1. İlgili Makaleye Atıfta Bulunan Açık Erişimli Makalelerin Yer Aldığı Dergiler ve Atıf Sayıları

Field: Publication Titles	Record Count
British Journal Of Religious Education	5
Journal Of Beliefs Values Studies In Religion Education	5
Journal Of Religious Education	3
Religion Education	3
Religious Education	2
Intercultural Education	1
Rupkatha Journal On Interdisciplinary Studies In Humanities	1

Diğer taraftan tablodaki makalelere, verilen linkler aracılığıyla erişim sağlanmış ancak açık erişim kategorisinde sıralanan makaleler arasında yer almadığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla derginin atıf alma yoğunluğu ile bu makalelerin açık erişimli olması arasında bir bağlantı kurulamamıştır.

Literatürde "Religious Education" dergisinin yayın içeriğine yönelik olan çalışmalara bakıldığında çalışmalarda içerik analizi yönteminin tercih edildiği görülmüştür. 1953 yılında Elizabeth Glick Rieman'ın makalesi bu çalışmaların ilkidir.³⁰ Rieman, 1903-1948 yılları arasında dergide hangi konuların önemli olarak kabul edildiğini tespit edebilmek amacıyla yayınlanan makalelerin analizini yapmıştır. Çalışma sonunda dergide en çok "yükseköğretim", "din eğitimi", "din eğitimi kurumları", "dinî liderlik", "bir kurum olarak

²⁹ "Analyze Results", *Web of Science* (Erişim 02 Temmuz 2021).

³⁰ Elizabeth Glick Rieman, "Trends in Religious Education As Reflected in the Journal of the Religious Education Association", *Religious Education* 48/2 (Mart 1953), 85-93.

kilise”, “karakter eğitimi” gibi din eğitimindeki önemli ve güncel konulara işaret edildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Yapılan bir diğer analiz çalışması English, D’Souza ve Chartrand tarafından 2005 yılında gerçekleştirilmiş ve derginin 1993–2002 yılları arasındaki toplam 325 makalesi; yazar özellikleri, tercih edilen araştırma yöntemleri, kurum etkisi, coğrafi konum ve yoğunlaşılan konular açısından içerik analizine tabi tutulmuştur.³¹ Varılan sonuçlar arasında dergi makalelerinin titizlikle incelendiği ve yayınlananlar konusunda seçici olunduğu, bazı kurumlardan gelen yüksek orandaki katkıının teşvik edilmesi gerektiği ve daha fazla ampirik çalışmaya ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir. Yine 2005 yılında aynı yazarların bir diğer çalışması ise *British Journal of Religious Education* ve *Religious Education* dergilerinin karşılaştırılması üzerine olmuştur.³² Bu iki din eğitimi dergisinin 1992–2002 yılları arasındaki toplam 20 cildi; araştırma türlerine, editör kurullarına, yazarların cinsiyet, dinî kimlik ve kurumsal dağılımına, coğrafi konumuna göre incelenirken içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen çıkarımlar makalenin sonuç bölümünde değerlendirilmiştir. Bu örneklerde görüldüğü gibi derginin tarihsel olarak sınırlandırılmış bir döneme ait tüm yayınları incelenmiş ancak hem güncel sayıları hem de açık erişimli makaleleri üzerine yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı Web of Science indeksinde yer alan “Religious Education” dergisindeki açık erişimli yayınları içerik analizi yöntemiyle inceleyerek derginin açık erişimle ilgili bilimsel üretimini kategorize etmek ve yayınların araştırma eğilimlerini belirlemektir. Belirtilen hedef çerçevesinde çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Dergideki açık erişimli yayınların türlerinin dağılımı nasıldır?
- Dergideki açık erişimli yayınlarda ele alınan konular nelerdir?

³¹ Leona M. English vd., “Analysis of Contents, Contributors, and Research Directions: Mapping Publication Routes in the Journal”, *Religious Education* 100/1 (23 Şubat 2005), 6-19.

³² Leona M. English vd., “Comparative Analysis of the Research and Publication Patterns in British Journal of Religious Education and Religious Education”, *Religious Education* 100/2 (Nisan 2005), 193-210.

-Dergideki açık erişimli makalelerde hangi bilimsel araştırma yöntemleri tercih edilmiştir?

Böylelikle makale, uzun zamandır din eğitimi alanında uluslararası düzeyde yayın yapan "Religious Education" dergisini açık erişimli yayınları açısından ele alarak ilgili disiplinde araştırma yapanlara yol göstermesi bakımından önemlidir.

Yöntem

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belge ve materyallerin analizini kapsamaktadır ve tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri de birlikte kullanılabilir. ³³ Veri toplama aracı ise uluslararası atıf dizinlerini barındıran Web of Science (WoS) adlı online veri tabanıdır. Akademisyenler tarafından kabul görmesi ve uluslararası bir değeri olması nedeniyle bu veri tabanı tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklem seçiminde amaçlı örnekleme modeli kullanılmıştır. Amaçlı bir örnekleme stratejisi, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır. ³⁴ Buna göre diğer uluslararası din eğitimi dergileri arasında tarihsel açıdan ilk yayın hayatına başlayan "Religious Education" dergisi seçilmiştir. WoS indeksinde yapılan tarama neticesinde 1992-2020 yıllarını kapsayan 49 açık erişimli yayın bulunmaktadır.

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi; desen, tema, varsayım ve anlamlar çıkarma çabası içinde, belirli miktarda materyalin dikkatli, ayrıntılı, sistematik bir biçimde incelenmesi ve yorumlanmasıdır. ³⁵ Bu yöntem doğrultusunda açık erişimli yayınların analizi için MAXQDA20 veri analiz programı kullanılmıştır. İnceleme yapılırken öncelikle hangi yayın türünde olduğu tespit edilmiştir. Türlerine ayrılan yayınlarda ele alınan konuların tematik dağılımı ve kullanılan bilimsel araştırma yöntem-

³³ Ali Yıldırım – Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), 217.

³⁴ Michael Quinn Patton, *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*, ed. Mesut Bütün-Selçuk Beşir Demir (Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2018), 240-241.

³⁵ Bruce L. Berg-Howard Lune, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, ed. Asım Arı (Konya: Eğitim Yayınevi, 2019), 344.

lerinin kodlanması sonucu kategoriler oluşturulmuş, tablo ve şekillerle birlikte okuyuculara sunulmuştur.

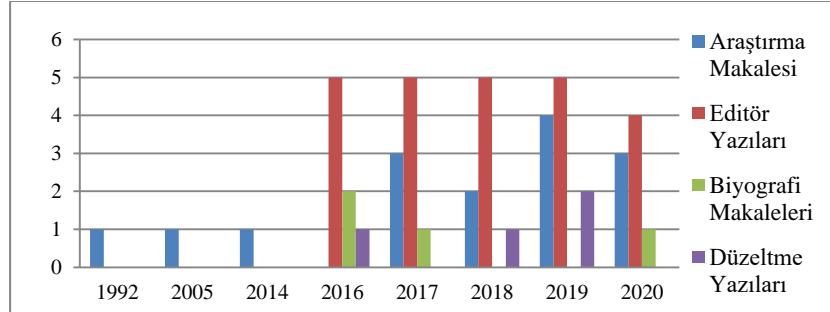
Araştırma kapsamı Web of Science veri tabanında bulunan “Religious Education” dergisinin 1992-2020 yılları arasındaki açık erişimli 49 yayından oluşmaktadır. Veri tabanında taranmayan, açık erişimli olmayan ve sürekli güncellendiği için 2021 yılına ait yayınlar araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir.

Bulgular

Açık erişimli yayınların analizi yapılmadan önce genel bir bakış sağlanması amacıyla yıllara ve türlerine göre dağılımı yapılmıştır. Yılları 1992-2020 arasında kapsayan yayınların türleri; Şekil 2’de verildiği üzere editör yazıları, araştırma makaleleri, biyografi yazıları ve düzeltmeler şeklinde 4 başlıktan oluşmaktadır. 49 açık erişimli yayın arasında 24 editör makalesi, 17 araştırma makalesi, 4 biyografi ve 4 de düzeltme yazısı olduğu görülmüştür.

1108 | db

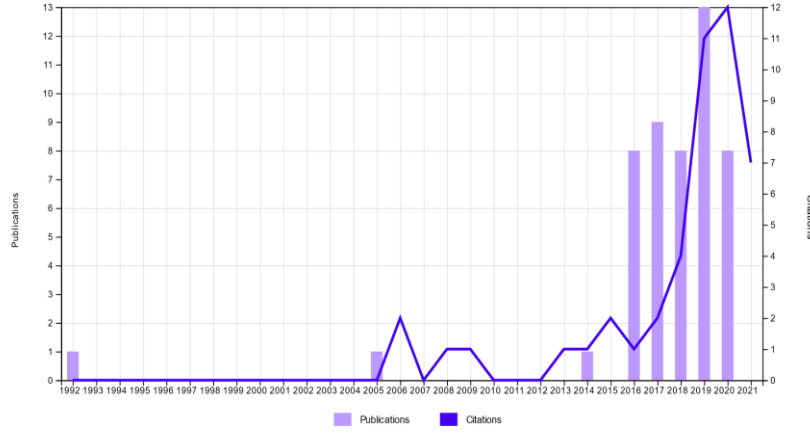
Şekil 2. Açık Erişimli Yayınların Yıllara ve Türlerine Göre Dağılımı

Açık erişimli yayınların aldığı atıf sayılarına bakıldığında ise yıllara göre dağılımı Şekil 3’te gösterilmiştir.³⁶

³⁶ “Citation Report-49-Web of Science Core Collection”, *Web of Science* (Erişim 04 Temmuz 2021).

Şekil 3. Açık Erişimli Yayınların Yayın ve Atıf Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 3'e göre 49 açık erişimli yayına toplamda 45 atıf yapılmış, en çok atıf (12) 2020 yılında gerçekleşmiştir. Bu 45 atfın 40'ı araştırma makalelerine, 5'i de editör yazılarına gelmiştir. Biyografi makalelerine hiç atıfta bulunulmamıştır. Bunun yanında düzeltme yazılarının da atıf almaması doğaldır. 1992 ve 2005 arasındaki yıllarda açık erişimli yayınlara hiç atıf yapılmaması dikkat çekicidir. Bunun nedeni ilgili yıllardaki açık erişimli makale sayısının azlığı, makalelerin bilim camiası tarafından bilinmemesi ve WoS'ın atıf politikası gibi unsurlar olabilir. Bu bilgilere ek olarak atıfların 2016 yılından sonra yükselişe geçtiği anlaşılmaktadır.

Tarama sonucu açık erişimli makalelerin WoS veri tabanında Diğer Gold (Other Gold), Bronz, Yayınlanan Yeşil (Green Published) ve Kabul Edilen Yeşil (Green Accepted) açık erişim modellerinde kategorize edildiği ortaya çıkmıştır. 49 makaleden 37'si Bronz açık erişim modelinde listelenmektedir. Bu da yayıncının sınırlı bir süre için makalelere ücretsiz erişim hakkı tanıdığını, süre sonunda erişimin ücretlendirilebileceği anlamına gelmektedir.

a) Editör Yazılarının Analizine İlişkin Bulgular

Bir kişi, grup veya kuruluşun fikirlerinin yer aldığı makale türü olarak tanımlanabilen editör yazıları; röportajlar, yorumlar, bireysel ve yayım sonrası tartışmalar, sempozyum ve konferans değerlen-

dirmelerini içeren kısa, özlü, uygun incelemelerdir.³⁷ *Başyazı* olarak da bilinen bu türden yazılar, araştırmacıların onları okuma olasılıkları daha yüksek olabileceği ön görüşüyle genellikle bir dergi makalesinden daha geniş kapsamlı olmaktadır ve çalışma sonuçlarını basitçe yorumlamanın ötesinde düşünmeyi genişletme fırsatı tanımaktadır.³⁸ Ayrıca bir başyazı yazmak, tanıdığı serbestlik ile belirli bir araştırma alanı hakkındaki kişisel inançları yaymanın da bir yolu olabilmektedir. Öte yandan herhangi bir orijinal çalışma sonucu olması gerekmemekte ancak literatürün seçici bir şekilde gözden geçirilmesine dayanarak birtakım yargılarda bulunmayı zorunlu kılmaktadır.

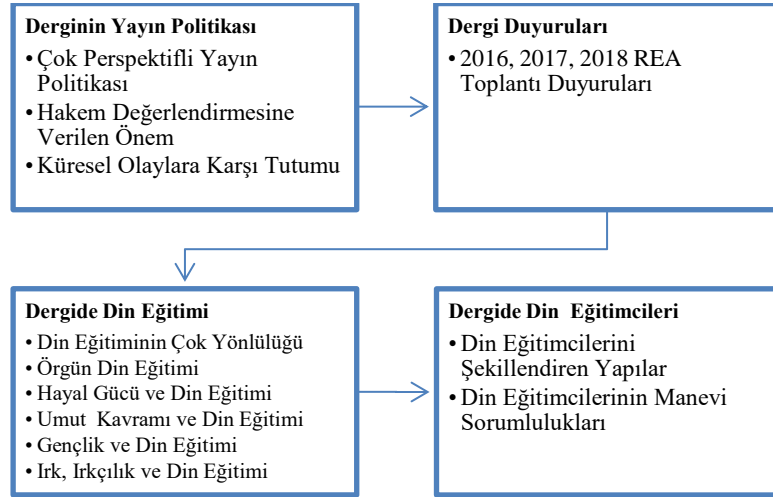
Bilimsel dergilerdeki diğer tüm yayınlarda rastlandığı üzere editör yazılarının birden fazla yazılma sebebi bulunmaktadır. Oluştuğu genel bir konuda yazılabildiği gibi editörün bir durumdan ötürü kendisini veya dergisini savunmak için görüşlerini dile getirdiği makalelerle de karşılaşmaktadır.³⁹ “Religious Education” dergisindeki açık erişimli yayınlar arasında bulunan editör yazılarının yazılış amaçları; bir konuyu belli bir çerçevede değerlendirmek, olay ve olguları yerel ve küresel düzeydeki öneminden yola çıkarak tartışmak ve okuyuculara farklı alanlarla ilgili daha geniş bir bakış açısı sunmaktır denilebilir. Söz konusu yazılarda ele alınan konu alanlarını daha anlaşılır kılma amacıyla oluşturulan kod ve kategoriler Şekil 4’te verilmiştir.

³⁷ Web of Science, “Searching The Document Type Field” (Erişim 25 Şubat 2021).

³⁸ Jennifer Peat vd., *Scientific Writing Easy When You Know How* (London: BMJ Books, 2002), 168-169.

³⁹ Kurtuluş Töreci, “Editorial Nedir”, *ANKEM Dergi* 23/4 (2009), 199.

Şekil 4. Editör Yazılarının Konu Alanlarına İlişkin Kod ve Kategoriler

Derginin Yayın Politikası

Ana temalardan ilki, derginin yayın politikasını içeren editör yazılarından oluşmaktadır. Dünyada yaşanan savaş, terörizm, kıtlık gibi olumsuz durumlara karşı daha incelikli, bilgili bir din anlayışını günün söylemine aktaracak platformlara sahip olduğuna dikkat çeken yazılarda; milliyetçi, yabancı, dinî kimlik düşmanlığının özgür ve uluslararası bilgi alışverişi alanını tehdit ettiği dönemlerde bile derginin sınırlarını açık tuttuğundan bahsedilmiştir. Farklı dinlere mensup yazarların makalelerini sürekli olarak dâhil etmeye çalıştıklarını ve bunun aynı zamanda yayın ilkelerinden biri olduğu dile getirilmiştir.⁴⁰

Yayın anlayışına dair bir konu da “hakem değerlendirmesi” olarak çevrilebilen *peer review* kavramının dergi hiyerarşisindeki yeri ve değeri üzerinedir. Bu kavram, bir makalenin alanında ve/veya konusunda uzman olan kişilerin entelektüel sağlamlığını ve akademik bütünlüğünü değerlendirebileceği araçları ve yazarlara geri

⁴⁰ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Religious Education for Such a Time as This: Keeping Our (Journal) Borders Open”, *Religious Education* 112/2 (2017).

bildirimde bulunmayı sağlamaktadır.⁴¹ Bu açıdan bakıldığında bilimsel dergi yayıncılığında önemli bir konumda durmaktadır. Sebebi ise dergideki editörlerin tek başlarına kendilerine gelen her konunun akademik bütünlüğünü yargılamak için gereken uzmanlığa doğal olarak sahip olamadıkları gerçeğidir. Bundandır ki gözden geçirilen bir makalenin güçlü ve zayıf yönlerinin farklı bakış açılarıyla birlikte ortak bir değerlendirme sürecine tabi tutulması çok değerli görülmektedir. Bu geri bildirimlerin, yazarların çalışmalarını geliştirmelerine yardımcı olacak şekilde yapıcı türden olması gerektiğinin altı çizilmiştir.⁴²

Derginin yayın politikası teması altında üzerinde durulan bir diğer konu derginin salgın, savaş, ırkçılık, ekolojik sorunlar gibi tüm dünyanın şahit olduğu ve yakından takip ettiği küresel olaylar karşısında sessiz kalmaması ve bu hususlarla ilgili fikir beyan etmesidir. Uzun süredir içinde bulunulan ve tüm dünyanın tecrübe ettiği COVID-19 pandemisine yönelik makalelerde din eğitimi alanının mevcut durumun değişen zeminini, yaşamları zaten güvencesiz olan insanların bu sağlık kriziyle daha da savunmasız hâle geldiği bir dünyanın gerçeklerini ele almasını daha da acil hâle getirdiğine dikkat çekilmiştir. Öncesinde her yıl yüz yüze gerçekleştirilen dernek toplantılarının salgın nedeniyle çevrimiçi ortamda gerçekleştirilmesinin duyurusu yapılmış, bu çevrimiçi toplantıların yararlarına değinilmiştir. Ardından salgınla ilgili yazarların yayınları hakkında bilgi verilmiştir. Bir diğer mevzu ise tüm dünyada protestolara neden olan şiddet ve ırkçılık karşıtı *Black Lives Matter* hareketidir. Editör yazılarında tüm dünyaca bilinen bu olaylara değinilmiş ve ek olarak REA derneğinin bir açıklamasına yer verilmiştir.⁴³ Derneğin beyaz üstünlüğü ideolojilerine ve siyah karşıtı ırkçılığa yönelik birleştiğini ve din eğitimcilerinin manevi farkındalıklarından dolayı bu tür insanlığa zararlı söylemlere karşı özel sorumluluklarının bulunduğundan bahsedilmiştir. Din eğitiminde ırkçılık karşıtı pek çok çalışmanın bulunduğu ancak din eğitiminin her zaman adalet yönünde ilerlemesinin söz konusu olamayacağı ve hatta bazen ırkçılığı ortadan kaldırmaya yönelik iyi niyetli çabaların, onu aşmak için angaje edilen yapılarda ve pedagojilerde yeniden üretebileceği ko-

⁴¹ Tony R. Hellauer, "What is Open Peer Review? A Systematic Review", *F1000Research* 6/588 (April 2017), 3.

⁴² Joyce Ann Mercer, "The Value and Importance of Peer Review", *Religious Education* 113/5 (2018).

⁴³ Joyce Ann Mercer, "#BlackLivesMatter in Religious Education: The REA Statement on the Murder of George Floyd", *Religious Education* 115/4 (2020).

nusunda uyarılarda bulunulmuştur. Devamında ırkçılıkla ilgili yayın çağrısı yapılmasına rağmen sadece ABD sınırları içerisindeki Hristiyan dinî geleneklerinden gelen yazarlar tarafından yayınların gönderildiği bildirilmiş, diğer ülke ve dinlerden de çalışmaların sunulması beklentisi ifade edilmiştir.

Dergi Duyuruları

Editör yazılarında derneğin yıllık konferanslarına ve konferans konularına ilişkin bilgilerin yer aldığı içerikler bulunmaktadır. Her yıl değişen program başkanlarının isimleri ve sunum başlıkları ile toplantıların nerede ve ne zaman yapılacağına dair bilgilendirmeler yapılmıştır. Bunun yanında o yılki konferans temalarının nasıl ortaya çıktığından söz edilmiş, ek olarak o sayıda ele alınan diğer makale yazılarının neler olduğuna ve hangi konular üzerine yazıldıklarından bahsedilmiştir.⁴⁴

Dergide Din Eğitimi

Editör yazılarında ele alınan konuların din eğitiminin; tanımı, disiplinler arası konumu, özellikleri ve bazı kavramlarla olan ilişkisi şeklinde başlıklandırılması mümkündür. İlk olarak din eğitiminin literatürdeki tanımlarına alternatif olarak düşünülebilecek tanımlar üretilen bir editör makalesinde din eğitiminin alan genişliğine ve uluslararası karakterine vurgu yapılmıştır. Bu tanımlar şu şekilde sıralanabilir.

-“Din eğitimi, inanca yönelik bir öğretim sürecidir.”

-“Bireylerde ve inanç topluluğundaki maneviyatın beslenmesidir.”

-“İnsanları, dünyaya olan inançlarını sürdürmeleri için donatan bir eğitim türüdür.”

-“İnancın içeriğinin daha derin bir şekilde anlaşılmasını öğretmek, dinî uygulama ve deneyimin anlamları üzerine bir düşünme sürecidir.”

⁴⁴ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Preparing for the 2016 REA Conference, ‘Generating Hope: The Future of the Teaching Profession in a Globalized World’”, *Religious Education* 111/3 (2016).

-“İnsanların dinleri nasıl ve neden uyguladıklarını ve dinin oluşumunun anlaşılmasına yönelik olarak din olgusunun kendisinin incelenmesidir.”⁴⁵

Ayrıca bu tanımlar din eğitiminde izlenen yolların isimlendirilmesi olarak da tabir edilmiş ve din eğitiminin bir inanç topluluğuna katılıp katılmadıklarına bakılmaksızın insanların maneviyatlarına ilişkin bir farkındalığa varmalarına katkıda bulunduğu dikkat çekilmiştir.

Tanımlamadan sonra değinilen bir diğer nokta din ve eğitimin kesişme noktalarından biri olan okullarda din eğitiminin yeri meselesi olmuştur. Amerika’daki anayasal gerekliliklerin din eğitimi biliminde incelenen din hakkında öğrenme ve dinden öğrenme yaklaşımları bağlamında nasıl yorumlandığının hâlâ tartışmalı bir hâlde durduğu belirtilmiştir.⁴⁶ Ardından farklı bakış açılarına sahip okullarda din eğitimi ele alan makalelerden ve konu içeriklerinden bahsedilmiştir.

1114 | db

Başka bir yazıda din eğitiminin, disiplinler arası bir girişim olduğu göz önünde tutularak hem din hem de eğitim alanları arasındaki bağlantı noktalarında yer aldığı altı çizilmiştir.⁴⁷ Bu disiplinler arası çalışmanın; farklı alanlardaki çeşitli bilgi biçimlerine güvenmenin, gerçek kişilerin ve toplulukların günlük yaşamlarının kaygılarından ayrı olarak din eğitimcilerini aşırı derecede soyut olmaktan kurtarabilmesi gibi sayılabilecek pek çok yararının bulunduğu belirtilmiştir.

Bir diğer konu umut ve hayal gücü kavramlarının din eğitimi ile olan ilişkisi üzerinedir.⁴⁸ Empati ile birlikte gelen hayal gücünün hem öğrenciler hem de öğretmenler için gerekli olduğunu savunmuş, böyle bir empatinin kişinin çeşitli bağlamlarda başkalarıyla bir araya gelme ve kendisinden farklı olabilenlere empatik saygı duyabilme yeteneğini kazandırabileceği söylenmiştir. Bununla bağlantılı olarak aslında umutla hayal gücünün ortak noktalarının bulunduğunu, kişiler ya da gruplar için bütünlüğün, topluluğun ve

⁴⁵ Joyce Ann Mercer, “Editorial: The Many-Sidedness of Religious Education”, *Religious Education* 113/1 (2018), 1.

⁴⁶ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Religious Education in Schools, Transitions in Journal Leadership”, *Religious Education* 111/1 (2016).

⁴⁷ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Interdisciplinary Conversations in Religious Education”, *Religious Education* 111/5 (2016).

⁴⁸ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Religious Education as a Practice of Hope, Religious Education”, *Religious Education* 112/3 (2017), 195.

barışın sık sık “görünmeyen, duyulmayan ve beklenmedik” olduğu bir dünyada umutlu olmanın, mümkün olanı ve zaten bilineni aşmak için yaratıcı bir kapasite gerektirdiği dile getirilmiştir. Dinsel imgelem, umudun neye benzeyebileceğini şekillendirmek için belirli dinsel geleneklerin sembolik, mecazi ve hikayeli kaynaklarından yararlanır ve dinsel hayal gücünün asıl mesleği öğretmenliktir.⁴⁹ Bu bakış açısından hareketle din eğitimcilerinin genel itibarıyla umutlu bir grup olduğu ve din öğretiminde öğrencileri; kim olduklarına, aşkın ve kutsal olanın daha derin farkına varmaya, dünyadaki sevgi ve adalet topluluklarıyla daha canlı bir şekilde meşgul olmaya davet ettikleri için bir anlamda onlara umut aşıladıkları ifade edilmiştir.

Umut kavramıyla bağlantılı olarak editör yazılarında değinilen bir başka nokta, duyguların öğrenmedeki aktif rolü olmuş, onların bilişsel becerilerle derinden bağlantılı olduğuna dikkat çekilmiştir. Immordino-Yang’ın “sadece önemseydiğimiz şeyler hakkında derinlemesine düşünüyoruz” iddiasına atfen, öğretmenlerin eğitimde “öğrenmenin duygusal yönlerinden nasıl yararlanılacağına yollarını bulmaları gerektiği” anlamına geldiği ifade edilmiş, bu durumun din eğitimcileri için öğrencilere öğretilen fikir ve uygulamaların önemsenmesine, daha derin düşünme ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için öğrencilerin yaşamları ile sunulan öğretim arasındaki duygusal bağları bulmaya bir davet niteliğinde olduğunun notu kaydedilmiştir. Sonraki adımda duygu yoğunluklarının zirve yaptığı dönem olarak da bilinen gençlik döneminde din eğitimi faaliyetlerinin önemi vurgulanmış, “Gençlik Bakanlığı” kurumu ile din eğitimi alanı arasındaki ilişkiye yönelik bazı tartışmaların bu faaliyetler üzerindeki etkisi tartışılmıştır.

Dergide Din Eğitimcileri

Bu yazılarda odaklanılan son tema ise din eğitimcilerinin akademik ve kişisel hayatlarını şekillendiren dönüm noktalarını, fikirlerini kısacası entelektüel yaşam haritalarını sorgulayan bakış açısıyla yazılmış makalelerden üretilmiştir. Din eğitimcilerine bir bilim insanı, akademisyen ve/veya din eğitimi uygulayıcısı olarak kime önem verdikleri, pratiklerini şekillendiren belirli bir kavramsal çerçevenin olup olmadığı, izlemedikleri bir yol ya da pişman oldukları

⁴⁹ Joyce Ann Mercer, “Editorial: Imagination and Religious Education”, *Religious Education* 111/4 (2016), 345.

hayallerinin varlığı, miraslarının ne olduğu, zihin dünyalarında hangi kitapları önemsedikleri gibi birtakım sorular sorularak meslektaşlarından cevaplar alınmıştır. Bir nevi öz kariyer değerlendirmesi niteliğinde olan yazıları kaleme alan yazarlar hem zor hem de bütüncü bir deneyim olduğunu bildirmişlerdir.⁵⁰

b) Araştırma Makalelerinin Analizine İlişkin Bulgular

Açık erişimli araştırma makalelerinden oluşan toplam 17 makalenin 11'i teorik/kuramsal, 6'sı ampirik/uygulama çalışmalarını içermektedir. Şekilsel açıdan incelendiğinde her bir makalede özet, giriş, metot, tartışma ve sonuç bölümleri bulunmaktadır. Ancak anahtar kelime kısmına hepsinde yer verilmediği görülmüştür. Diğer taraftan makalelerde kullanılan bilimsel araştırma yöntemleri; araştırma yöntem türü, veri toplama teknikleri, veri analiz yöntemlerine göre ayrılmış ve yıllara göre dağılımı Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Makalelerde Kullanılan Yöntemlerin Yıllara Göre Dağılımı

Kategoriler	1992	2005	2014	2017	2018	2019	2020
Araştırma Türleri ve Yöntemleri							
Teorik/Kuramsal							
Literatür Tarama/Kuramsal Tartışma	-	1	1	2	1	3	2
Ampirik/Uygulama							
Nitel Araştırma Yöntemi							
Nitel Veri Toplama Teknikleri							
Yarı Yapılandırılmış Mülakat	1	-	-	-	-	-	1
Doküman İncelemesi	-	-	-	1	-	-	-
Nitel Veri Analiz Yöntemleri							
Betimsel Analiz	1	-	-	-	-	-	-
Tematik Analiz	-	-	-	-	-	-	1
Doküman İncelemesi	-	-	-	1	-	-	-
Karma Araştırma Yöntemi							
Karma Veri Toplama							

⁵⁰ Joyce Ann Mercer, "Standing Upon the Shoulders of Many Others", *Religious Education* 113/2 (2018).

Teknikleri							
Anket ve Yazılı Dokümanlar	-	-	-	-	-	1	-
Anket ve Mülakat	-	-	-	-	-	-	1
Karma Veri Analiz Yöntemi							
Karşılaştırmalı Vaka ve Meta-matrix Analizi	-	-	-	-	-	1	1

2005-2020 yılları arasında yayımlanan teorik/kuramsal çalışmalarda çok dinli ve çok kültürlü bir dünyada yaşamın getirdiği etkileşimlere bağlı olarak ortaya çıkan durumlar, din eğitimi biliminde kullanılan yaklaşımlar bağlamında tartışılmıştır. Yazarların kendi kişisel tecrübelerini de yansıttığı çalışmalarda din eğitiminde ritüellerin önemi, oyunun iyileştirici gücünün din eğitiminde kullanılabilirliği, İslam din eğitiminde dindar yetiştirme önemi, inançların öğrenme şekilleri üzerindeki etkisi, dünya görüşünün din eğitimindeki yeri ve önemi, çeşitli ülkelerdeki inanç farklılıklarının dinler arası eğitim bağlamında karşılaştırmalı analizi, din-refah ilişkisi şeklinde başlıklar hâlinde toplanabilmektedir. Çalışmaların kaleme alınmalarının ortak sebebinin mevcut literatürdeki bir eksiklik ve kavramsal tartışmalara bir cevap verme gayreti olduğu görülmüştür. Sonuç bölümlerinde ise araştırmanın geleceğine ilişkin önerilerin ana hatları çizilerek önerilerde bulunulmuştur.

Teorik/kuramsal çalışmaların yanında ampirik çalışmalar da yer almış ve nitel ve karma yöntemler tercih edildiği görülmüştür. Nitel araştırma yöntemi kullanılan makalelerde veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış mülakat ve doküman incelemesi yöntemleri seçilmiştir. Bunun yanında veri analizinde betimsel, tematik, içerik ve doküman analizi tekniklerinin kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Araştırma makalelerinde ele alınan konular incelendiğinde ilk makalenin Belçika'daki İslam eğitimine odaklandığı görülmektedir.⁵¹ İlk olarak, uygun öğretmen ve müfettiş eksikliği, müfredatın tek inançlı içeriği ve devlet kontrolünün olmaması gibi bazı önemli sorunların ortaya çıktığı devlet okullarında İslam din derslerinin düzenlenmesi gerektiğine dikkat çekilmiş, ardından birçok Müslü-

⁵¹ Leni Franken, "Islamic Education in Belgium: Past, Present, and Future", *Religious Education* 112/5 (2012), 491-503.

manın da katıldığı Katolik okullarındaki din eğitimi (RE) derslerinin içeriğine değinilmiştir. Özerklik temelli, epistemolojik ve toplumsal argümanlara dayanan yazar, mevcut RE sınıfları içindeki değişimin bugün yeterli olmadığını savunmuştur. Başka bir makale, Norveçli ortaöğretim din dersi öğretmenlerinin kutsal metinlerin öğretiminde kullandıkları yaklaşımlarını konu edinmiş ve veriler yapılandırılmış görüşme tekniğiyle toplanmıştır.⁵² Makalede elde edilen bulgulara göre din dersi öğretmenleri öğrencilerin İncil okumaya olan ilgisini oldukça düşük görmüştür. Bunun yanında öğretmenler, din dersi konu müfredatı kapsamının, öğrencilerin İncil metinlerini okumak için harcayabileceği zamanı kısıtladığını da ifade etmişlerdir. Bir diğer araştırma bulgusunda din dersi öğretmenlerinin İncil metinlerinin seçimlerinde etkili olan faktörler sıralanmıştır. Bunlar arasında; metinlerin Hristiyan cemaatleri için önemi, metinlerde bahsedilen Hristiyan kavramlarının merkeziliği, öğrencilerin metinlere aşinalığı, metinlerin din dersi yeterlilik hedefleriyle olan ilgisi ve metinlerin yaşamdaki büyük soruları, etik ikilemleri, çeşitli düşünme biçimlerini ve güncel olayları ne ölçüde tematikleştirdiği gibi unsurlar bulunmaktadır. Araştırma din derslerinde kullanılan öğretim materyallerinin seçimi, tanıtımı ve yorumlanması konusunda daha fazla araştırma yapılması gerektiğini savunan bir tartışmayla sonlandırılmıştır. Ancak makale analizinde dikkat çeken bir husus, araştırmaya katılan katılımcıların isimlerinin açık bir şekilde zikredilmesidir. Özellikle nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı araştırmalarda etik ilkeler gereği katılımcıların kimlikleri, araştırma doğal, sosyal ve kültürel bir ortamda gerçekleştirilmiş ise ortama ilişkin tanımlayıcı bilgiler doğrudan veya dolaylı olarak deşifre edilmemelidir.⁵³ Katılımcılara verilen kod adları gibi bir bilgiye de yer verilmemiştir. Bu hususla ilgili yöntem kısmında ya da makalenin herhangi bir bölümünde etik prosedür gibi bir bölüme rastlanılmaması ilginç bir noktadır.

Ampirik çalışmalar arasında karma yöntem tercih edilen makalelerin ilkinde dinî hikâyeleri eyleme dökmenin aktif bir biçimi olarak kullanılan bibliyodrama yönteminin öğrencilerin öğrenme etkinlikleri ile öğretmen davranışları arasındaki ilişkiye ne derece

⁵² Kirsten Marie Hartvigsen-Kristina Tørresen, "Beyond the Bullet Points: Teaching the Bible in Norwegian Upper Secondary Religious Education", *Religious Education* 115/4 (2020).

⁵³ Ali Yıldırım – Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 122.

katkı sağlayacağına odaklanılmıştır.⁵⁴ Veri toplamada öğrenci anketleri, öğretmen günlükleri ve sınıf öğretim materyalleri kullanılmıştır. Araştırmada tek bir öğretmenin girdiği altı farklı dersin bulgularını kolayca karşılaştırmak için karma yöntemlerle karşılaştırmalı vaka çalışması ve meta-matrix analizi benimsenmiştir. Araştırma öncesinde ilgili öğretmene çalışmanın bir özeti verildiği ve kendisinden e-posta yoluyla bilgilendirilmiş onam alındığı belirtilmiştir. Ayrıca anketler üzerinde imza yoluyla 18 yaşın üzerinde olan öğrencilerden aydınlatılmış onam alındığı ve kişisel bilgilerin toplanmadığı da belirtilmiştir. Bir önceki nitel araştırmayla karşılaştırıldığında bu makalede etik ilkelere dikkat edildiği anlaşılmaktadır. İkinci karma yöntem çalışması, Hollanda'daki din dersi öğretmenlerinin bakış açılarıyla dinler arası eğitimi, öğretim perspektifinden incelemeyi amaçlamıştır.⁵⁵ Mülakat sorularını cevaplama- dan önce bir atölyeye katılan ve takip anketlerini cevaplayan 24 din dersi öğretmeni, kendinin ve başkalarının geleneklerini farklı perspektiflerle tartışmış, çalışmadaki mevcut yüksek dinler arası öğrenim seviyesine ulaşmıştır. Bir önceki karma yöntemi kullanan makalede olduğu gibi veri analizinde öğretmen verilerini toplarken karşılaştırmalı vaka analizi ve bulguların yorumlanmasında meta-matrix analizi kullanılmıştır. Sonuç olarak Hollanda'da yapılan önceki deneysel araştırmaların, dinler arası öğrenme imkânının sınıfta mümkün olmadığını ancak bu çalışmayla birlikte bu türden öğrenme uygulamalarının eğitim yoluyla geliştirilebileceği yargısına ulaşılmıştır.

c) Biyografi Yazılarının Analizine İlişkin Bulgular

Bir çalışma alanındaki ünlü bir kişinin çalışmalarının gözden geçirilmesi olarak da bilinen biyografi türünden eserler, WoS veri tabanında "ölüm ilanları, bir bireyin yaşamına odaklanan makaleler ve anma ya da övgü niteliğindeki makaleler" şeklinde tanımlanmaktadır.⁵⁶ Biyografi yazıları, seçkin şahsiyetlerin hayatlarını anmak için bir platform oluşturmakta ve bu tür makaleler, takdir edilmeyi hak eden bilim insanlarını bilim camiasıyla birleştirmede önemli bir

⁵⁴ Natascha Kienstra vd., "Religious-Thinking-Through Using Bibliodrama: An Empirical Study of Student Learning in Classroom Teaching", *Religious Education* 113/2 (2018).

⁵⁵ Natascha Kienstra vd., "Training for Interreligious Classroom Teaching: An Empirical Study", *Religious Education* 114/5 (2019).

⁵⁶ Web of Science, "Searching The Document Type Field".

rol oynamaktadır.⁵⁷ Bu araştırmada incelenen açık erişimli 49 yayının 4'ü biyografi türden yazılar arasında yer almaktadır. Makalelerin ilki Dr. Allen J. Moore anısına kaleme alınmış, yazar tarafından Moore'un hayatı ve ilmî kişiliği hakkında bilgiler verilmiştir.⁵⁸ Bir diğer biyografik makale, James W. Fowler hakkında yazılan ve onun inanç gelişimine dair çok güçlü bir kariyerinin olduğuna dikkat çekilen makaledir.⁵⁹ Üçüncü olarak çalışmalarında belirli bir dinî topluluk içinde önemli bir rolü yerine getiren nesnelere, ritüellere ve uygulamalara yardımıyla öğrencinin bireysel dinî gelişimi üzerine odaklanan ve bu konuda önemli çalışmaları bulunan John Hull'un vefatı vesilesiyle yazılmıştır.⁶⁰ Son biyografik yazı ise Dr. Sarah M. Tauber'ın akademik kariyerindeki mühim çalışmalarına atıf ile başlamaktadır.⁶¹ Yazara göre kendisinin yetişkin öğrenciler ve cemaat bağlamında uzmanlaşması din eğitime yönelik katkılarından biri olarak sayılabilmektedir. Biyografi yazılarının ortak özelliklerine bakıldığında, zikredilen bilim insanlarının hepsinin din eğitimi bilimine önemli katkıları bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bu tür yazıları kaleme alan yazarların her birinin, biyografisi yazılan kişilerle doğrudan bir ilişkisinin olduğu fark edilmiştir. Yazarların hepsi önemli isimlerin öğrencileri olduklarını belirtmiştir. Bu da ilmî şahsiyetler hakkında daha detaylı bilgiler vermelerine neden olmuş olabilir.

d) Düzeltme Yazılarının Analizine İlişkin Bulgular

WoS veri tabanında açık erişimli yayınlar arasında daha önce yayınlanmış makalelerde bulunan ve o makale yayınlandıktan sonra duyurulan, eklemeler ve yazım hatalarını içeren düzeltme yazıları da bulunmaktadır. 49 makaleden 4'ü düzeltme türünden yazılardan oluşmaktadır. Bu yazılarda makale isimleri ve yazarları doi numaralarıyla birlikte verilerek derginin hangi sayısında hangi sayfasında nasıl bir hata yapıldığına ve bunun nasıl düzeltildiğine ilişkin veri-

⁵⁷ Olesia Lefremova vd., "Biographical Articles in Scientific Literature: Analysis of Articles Indexed in Web of Science", *Scientometrics* 117/3 (01 Aralık 2018), 1696.

⁵⁸ Randy G. Litchfield, "In Memoriam: Dr. Allen J. Moore (September 7, 1927–September 18, 2016)", *Religious Education* 112/1 (2017).

⁵⁹ Theodore Brelsford, "In Memoriam: James W. Fowler, III (October 12, 1940–October 16, 2015)", *Religious Education* 111/1 (01 Ocak 2016), 5-6.

⁶⁰ Siebren Miedema, "In Memoriam: Prof. Dr. John M. Hull (April 22, 1935–July 28, 2015)", *Religious Education* 111/1 (01 Ocak 2016), 7-8.

⁶¹ Jenny Haddad Mosher, "Rabbi Dr. Sarah M. Tauber (June 22, 1966–August 28, 2020)", *Religious Education* 115/5 (19 Ekim 2020), 463-465.

ler bulunmaktadır.⁶² Bu açıdan düzeltme yazılarının dergideki varlığı, derginin etik prosedürleri ve doğru bilgi sunmayı ne derece önemseydiğine dair bir fikir vermektedir.

Değerlendirme ve Sonuç

Açık erişim modelini seçen dergiler, her disiplinde olduğu gibi din eğitimi biliminde de üretilen bilimsel bilginin küresel çapta yayılımını kolaylaştırmış ve bilimsel arayışlara cevap bulmanın bir yolu olarak araştırmacılar tarafından tercih edilen bir araç olmuştur. Bu bağlamda uzun bir tarihsel arka plana sahip olan "Religious Education" dergisine ait açık erişimli yayınlar, din eğitimcilerinin gündelindeki konu ve metot eğilimlerini takip etmeleri ve akademik iletişimi sağlamaları noktasında önemli bir konumda durmaktadır.

Araştırma bulgularına göre dergide yer alan açık erişimli yayınlar derginin toplam yayınları arasında az bir hacme sahiptir. Bunun nedenleri arasında yazarların makale işleme ücretini yüksek bulmaları ya da yayıncının basılı yayınlara daha fazla ağırlık vermesi olabilir. Dolayısıyla bu konuda net bir bilgi bulunamadığı için herhangi bir tespit çabası anlamsız kalmaktadır.

Bir diğer bulguda açık erişimli yayınların sadece araştırma makalesi değil aynı zamanda editör, biyografi ve düzeltme yazıları türünde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu türler arasında en fazla sayıda olan editör yazıları; dergi sayısı ile ilgili bilgilere yer vermekten ziyade din eğitiminin farklı araştırma alanlarına değinmekte, gündemi takip edip detaylı bir tartışma zemini oluşturmakta ve okuyuculara geniş bir bakış açısı sunmaktadır. Ayrıca değinilen konular arasında çok kültürlülüğün ve çok dinliliğin zorluklarının ve eğilimlerinin nasıl olduğunu keşfederken kültürel çeşitliliği tanımak ve bunlarla ilgilenirken birlikte yaşama ahlakını öncü kılmaya çalışmak yer almaktadır. Böylelikle bu yazıların dergi yayınları içerisinde bir araştırma makalesine yakın bir değerde bulunduğu fikrine ulaşılmaktadır.

Araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlardan biri de araştırma makalelerinde din eğitime yönelik yeni uygulama alanlarının araştırılması ve bu sayede mevcut durumun gelişim sürecine farklı türlerdeki yayınların da dâhil edilerek geniş nitelikte bir bilgi havu-

⁶² "Erratum", *Religious Education* 111/4 (2016).

zu oluşturulmaya çalışılmasıdır. Bu havuz oluşturulurken her bir konu kapsamına ilişkin teorik ve ampirik araştırma türlerinde nitel ve karma gibi çeşitli bilimsel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu sayede açık erişimli araştırma makaleler metodoloji alanında da bilimsel üretime katkı sağlamaktadır. Ancak makalelerde ampirik araştırma türünün az sayıda tercih edilmesinin din eğitimi gibi uygulama ile fazlaca ilgili olan bir sahada yeterli olduğu düşünülemez.

Bir disiplindeki öncü isimlerin anısına ithafen kaleme alınan biyografi yazıları ile makalelerde yapılan hataları duyuran düzeltme yazıları açık erişimli yayınlar arasında az bir yer tutmaktadır. Buna rağmen dergide bu türden yayınların açık erişim şeklinde okuyuculara sunulması, din eğitimi alanındaki öncü şahsiyetler üzerinden ilmî bir miras oluşturma gayreti ve dergi yayıncılığındaki ilkelerin titizlikle takip edildiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir.

“Religious Education” dergisindeki açık erişimli yayınların aldığı atıf sayısı derginin tüm yayınlarına gelen atıf sayısından çok azdır. Bu da açık erişimli yayınların dergi kalitesini ve etki faktörünü artırdığı yönündeki fikirlere ters düşmektedir.

Tüm bu noktalardan sonra Web of Science’deki açık erişim kategorisindeki yayınların sayısının azlığı nedeniyle bu çalışma, “Religious Education” dergisinin bilimsel bilgi birikimini ortaya koymak ve her yönüyle bir değerlendirme yapabilmek için yeterli değildir. Bilimsel üretimi ve iletişimi artırmak adına din eğitimcilerinin uluslararası dergilerde açık erişimli yayın yapması teşvik edilebilir. Diğer taraftan literatürdeki açık erişim kavramının dezavantajları da göz önüne alındığında yazarların ve yayıncıların açık erişimi tercih etmelerinde/etmemelerinde etkili olan faktörler araştırılabilir. Dolayısıyla bu konuyla ilgili yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ann Mercer, Joyce. “#BlackLivesMatter in Religious Education: The REA Statement on the Murder of George Floyd”. *Religious Education* 115/4 (2020).
<https://doi.org/10.1080/00344087.2020.1790724>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Imagination and Religious Education”. *Religious Education* 111/4 (2016). <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000382978600001>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Interdisciplinary Conversations in Religious Education”. *Religious Education* 111/5 (2016). Editorial: Interdisciplinary Conversations in Religious Education
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Preparing for the 2016 REA Conference, ‘Generating Hope: The Future of the Teaching Profession in a Globalized World’”. *Religious Education* 111/3 (2016). <https://doi.org/10.1080/00344087.2016.1169907>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Religious Education as a Practice of Hope, Religious Education”. *Religious Education* 112/3 (2017).
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000403793600001>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Religious Education for Such a Time as This: Keeping Our (Journal) Borders Open”. *Religious Education* 112/2 (2017).
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00344087.2017.1294936>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: Religious Education in Schools, Transitions in Journal Leadership”. *Religious Education* 111/1 (2016).
<https://doi.org/10.1080/00344087.2016.1124009>
- Ann Mercer, Joyce. “Editorial: The Many-Sidedness of Religious Education”. *Religious Education* 113/1 (2018). <https://www.webofscience.com/wos/woscc/full-record/WOS:000430428000001>
- Ann Mercer, Joyce. “Standing Upon the Shoulders of Many Others”. *Religious Education* 113/2 (2018). <https://doi.org/10.1080/00344087.2018.1486076>
- Ann Mercer, Joyce. “The Value and Importance of Peer Review”. *Religious Education* 113/5 (2018). <https://doi.org/10.1080/00344087.2018.1529926>
- Aslan, Erdiñ. “Türkiye’de Akademik Açık Erişim Dergi Yayıncılığı ve Çeviribilim Alanındaki Açık Erişim Dergiler”. *Diyalog* 2/1 (2014), 144-155.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/437174>
- Bailey, Charles W. “Open Access and Libraries”. *Collection Management* 32/3-4 (21 Şubat 2007), 351-383. https://doi.org/10.1300/J105v32n03_07
- Baldwin, Melinda. *Making “Nature”: The History of a Scientific Journal*. University of Chicago Press, 2015.
<https://doi.org/10.7208/chicago/9780226261591.001.0001>
- Björk, Bo-Christer. “Open Access to Scientific Articles: A Review of Benefits and Challenges”. *SpringerLink*. Erişim 01 Temmuz 2021.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11739-017-1603-2>
- Brelsford, Theodore. “In Memoriam: James W. Fowler, III (October 12, 1940–October 16, 2015)”. *Religious Education* 111/1 (01 Ocak 2016), 5-6.
<https://doi.org/10.1080/00344087.2016.1125192>
- Bruce L. Berg-Howard Lune. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. ed. Asım Arı. Konya: Eğitim Yayınevi, 2019.
- Budapest Open Access Initiative (BOAI), “Budapest Open Access Initiative, 2002”. Erişim 24 Haziran 2021. <https://www.budapestopenaccessinitiative.org/>
- Clasquin-Johnson, Michael. “Finding, Using and Creating Open-Access Religious Studies Academic Material on the Internet”. *Journal for the Study of Religion* 21/2 (2008), 5-18.
[https://www.jstor.org/stable/24764125?Search=yes&resultItemClick=true&sea](https://www.jstor.org/stable/24764125?Search=yes&resultItemClick=true&search-)

- Text=%22On+the+transition+of+journals+to+open+access%22&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3D%2522On%2Bthe%2Btransition%2Bof%2Bjournals%2Bto%2Bopen%2Baccess%2522%26filter%3D&ab_segments=0%2F5917%2Fcontrol&refreqid=fastly-default%3A34dd8cffd17e2c1fdabb7239291d0d4e&seq=1#metadata_info_tab_contents
- Csiszar, Alex. *Broken Pieces of Fact: The Scientific Periodical and the Politics of Search in Nineteenth-century France and Britain*. Harvard University, PhD Diss., 2010.
- Çapkın, Çağdaş. *Açık Erişim Dergilerin Bilimsel Etkisi: Atıf Dizinlerine Dayalı Bir Araştırma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2019.
- Darbier, Mathilde. "A Researcher's Complete Guide to Open Access Papers". Clarivate (blog), 21 Eylül 2020. <https://clarivate.com/blog/a-researchers-complete-guide-to-open-access-papers/>
- English, Leona M. vd. "Analysis of Contents, Contributors, and Research Directions: Mapping Publication Routes in the Journal". *Religious Education* 100/1 (23 Şubat 2005), 6-19. <https://doi.org/10.1080/00344080590904653>
- English, Leona M. vd. "Comparative Analysis of the Research and Publication Patterns in British Journal of Religious Education and Religious Education". *Religious Education* 100/2 (Nisan 2005), 193-210. <https://doi.org/10.1080/00344080590932517>
- Franken, Leni. "Islamic Education in Belgium: Past, Present, and Future". *Religious Education* 112/5 (2012), 491-503. <https://doi.org/10.1080/00344087.2017.1303300>
- G. Litchfield, Randy. "In Memoriam: Dr. Allen J. Moore (September 7, 1927–September 18, 2016)". *Religious Education* 112/1 (2017). <https://doi.org/10.1080/00344087.2016.1251210>
- Hartvigsen, Kirsten Marie-Tørresen, Kristina. "Beyond the Bullet Points: Teaching the Bible in Norwegian Upper Secondary Religious Education". *Religious Education* 115/4 (2020). <https://doi.org/10.1080/00344087.2019.1706018>
- Hellauer, Tony R. "What is Open Peer Review? A Systematic Review". *F1000Research* 6/588 (Nisan 2017), 3. <https://doi.org/10.12688/f1000research.11369.2>
- Kayaoğlu, Hülya Dilek. "Açık Erişim Kavramı ve Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Türkiye için Anlamı". *Türk Kütüphaneciliği* 20/1 (2006), 32. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/815165>
- Kienstra, Natascha vd. "Religious-Thinking-Through Using Bibliodrama: An Empirical Study of Student Learning in Classroom Teaching". *Religious Education* 113/2 (2018). <https://doi.org/10.1080/00344087.2017.1403788>
- Kienstra, Natascha vd. "Training for Interreligious Classroom Teaching: An Empirical Study". *Religious Education* 114/5 (2019). <https://doi.org/10.1080/00344087.2019.1652878>
- Lefremova, Olesia vd. "Biographical Articles in Scientific Literature: Analysis of Articles Indexed in Web of Science". *Scientometrics* 117/3 (01 Aralık 2018), 1695-1719. <https://doi.org/10.1007/s11192-018-2923-3>
- Miedema, Siebren. "In Memoriam: Prof. Dr. John M. Hull (April 22, 1935–July 28, 2015)". *Religious Education* 111/1 (01 Ocak 2016), 7-8. <https://doi.org/10.1080/00344087.2016.1125193>
- Mosher, Jenny Haddad. "Rabbi Dr. Sarah M. Tauber (June 22, 1966–August 28, 2020)". *Religious Education* 115/5 (19 Ekim 2020), 463-465. <https://doi.org/10.1080/00344087.2020.1834959>
- Open Access Max-Planck-Society, "Berlin Declaration, 2003". Erişim 25 Haziran 2021. <https://openaccess.mpg.de/Berlin-Declaration>

- Patton, Michael Quinn. Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. ed. Mesut Bütün-Selçuk Beşir Demir. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Basım, 2018.
- Peat, Jennifer vd. Scientific Writing Easy When You Know How. London: BMJ Books, 2002.
- Polat, Coşkun. "Bilimsel Bilgiye Açık Erişim ve Kurumsal Açık Erişim Arşivleri". Journal of Social Sciences 6/37 (2006), 53-80.
<https://core.ac.uk/download/pdf/11881235.pdf>
- Religious Education Assosiation (REA), "Journal" Erişim 05 Şubat 2021.
<https://religionseducation.net/journal>
- Rieman, Elizabeth Glick. "Trends in Religious Education As Reflected in the Journal of the Religious Education Association". Religious Education 48/2 (Mart 1953), 85-93. <https://doi.org/10.1080/0034408530480206>
- Rodrigues, Rosângela Schwarz vd. "Research Articles about Open Access Indexed by Scopus: A Content Analysis". Publications 4/4 (Aralık 2016), 31.
<https://doi.org/10.3390/publications4040031>
- Suber, Peter vd. "The Bethesda Statement on Open-Access Publishing, 2003". Erişim 25 Haziran 2021.
https://www.researchgate.net/publication/48547523_The_Bethesda_Statement_on_Open-Access_Publishing
- Suber, Peter-Subbiah, Arunachalam. Open Access to Science in the Developing World. "Open Access- Unrestricted Access to Published Research". 93rd Indian Science Congress, 49. Erişim 24 Haziran 2021.
https://www.researchgate.net/profile/Arunachalam-Subbiah/publication/48547497_Open_access_to_science_in_the_developing_world/links/09e415058b88dbf15c000000/Open-access-to-science-in-the-developing-world.pdf#page=8
- Taylor & Francis Online (Tandfonline). "Religious Education's Aims & Scope". Erişim 01 Temmuz 2021.
<https://www.tandfonline.com/action/journalInformation?show=aimsScope&journalCode=urea20>
- Töreci, Kurtuluş. "Editorial Nedir?". ANKEM Dergi 23/4 (2009), 199.
- Web of Science. "Citation Report- Web of Science Core Collection". Erişim 01 Temmuz 2021. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/citation-report/1>
- Web of Science. "Searching the Document Type Field". Erişim 25 Şubat 2021.
https://images.webofknowledge.com/WOKRS59B4/help/WOS/hs_document_type.html
- Web of Science. "Analyze Results". Erişim 02 Temmuz 2021.
<https://www.webofscience.com/wos/woscc/analyze-results/027b57f8-bfe4-41f9-a2ff-0201834ca1bd-001473a0>
- Web of Science. "Citation Report - 49 - Web of Science Core Collection". Erişim 04 Temmuz 2021. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/citation-report/3521c3f4-7f9d-419b-be18-03ab3871f989-0015b0bc>
- Web of Science. "Citation Report- Web of Science Core Collection". Erişim 01 Temmuz 2021. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/citation-report/552b60f1-d0b6-4fe7-8563-e7de3db30239-0011aedb>
- Web of Science Group. "History of Citation Indexing". Erişim 03 Temmuz 2021.
<https://clarivate.com/webofsciencegroup/essays/history-of-citation-indexing/>
- Web of Science Group. "In Memoriam: Dr Eugene Garfield". Erişim 24 Haziran 2021.
<https://clarivate.com/webofsciencegroup/essays/in-memoriam-dr-eugene-garfield/>
- Web of Science Group. "Open Access". Erişim 01 Temmuz 2021.
<https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/open-access/>

- Web of Science Group, a Clarivate Company. "Web of Science Master Journal List".
Erişim 01 Temmuz 2021. <https://mjl.clarivate.com/journal-profile>
- Willinsky, J. "The Nine Flavours of Open Access Scholarly Publishing". *Journal of Postgraduate Medicine* 49/3 (07 Ocak 2003), 263.
<https://www.jpgmonline.com/article.asp?issn=0022-3859;year=2003;volume=49;issue=3;spage=263;epage=267;aulast=;type=0>
- Yıldırım, Ali-Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 9. Basım, 2013.
- "Erratum". *Religious Education* 111/4 (2016) 466-466. Erişim 29 Haziran 2021.
<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00344087.2016.1218738>

An Analysis on the Open-Access Publications in "Religious Education" Journal

Aslıhan KUŞÇUOĞLU*

Extended Abstract

Scientific journal publishing has been not only a platform where research articles are published but also an essential tool for authors to follow current subject and method trends and to provide scholarly communication by feeding on many disciplines. At the point of reaching these goals, it is first necessary to provide access to relevant studies that researchers will follow. The concept of open access, which has emerged as a result of increasing scientific activities, gains importance in this respect.

Journals that choose the open-access model have facilitated the global dissemination of scientific knowledge produced in the science of religious education, as in every discipline, and have been a tool preferred by researchers to find answers to scientific searches. In this context, open access publications belonging to the "Religious Education" journal, which has a long historical background, are in an essential position for religious educators to follow current subject and method trends and to provide scholarly communication.

This research examined open-access publications belonging to the "Religious Education" journal in the Web of Science database. As a method, document analysis from data collection methods and content analysis method from data analysis methods were used. The data collection tool is an online database called Web of Science (WOS), which hosts international citation indexes. A purposeful sampling model was used in the sample selection of the research. This strategy allows for in-depth study of situations that are considered to have rich knowledge. Accordingly, "Religious Education", which started its first publication in historical terms, was selected among other international religious education journals. As a result of the survey conducted in the WOS index, there are 49 open-access publications covering the years 1992-2020. According to the publication and citation report in the database, the Journal has reached 3.268 publications and 2.967 citations as of the end of 2020. The total number of publications in open-access is 49 and the number of citations is 45. As is seen, it has a very small volume among the publications of the journal. The reasons for this situation may be the concerns of the publisher about this issue and the high cost of article processing by the authors. In addition, the journal's most cited articles are not listed in the open-access category in the database. This situation needs to be corrected by interested parties.

Citations are today recognized as one of the most reliable sources for tracking the development of a scientific idea across multiple disciplines. At the same time, scientific citations are greatly influenced by the relevance and importance of a

* Res. Assist., Tokat Gaziosmanpaşa University, Faculty of Islamic Sciences, Department of Religious Sciences, aslihan.kuscuoglu@gop.edu.tr,
Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-6800-5145>

particular scholarly work by other scholars in the field. Considering that the number of citations to open-access publications in the “Religious Education” journal is much less than the general citation number, the thesis that the number of citations is directly proportional to the quality and impact value of the journal is thus refuted.

Another finding revealed that open-access publications are not only articles but also editorial materials and biographical items and corrections. The editorial materials, which are the most numerous among these types, touch on different research areas of religious education rather than giving information about the number of journals, follow the agenda and create a detailed discussion ground and offer a broad perspective to the readers. In the articles, a wide range of topics related to the research field of religious education was discussed, and various scientific research methods were preferred. The fact that biographical-items and corrections are available to the readers as open-access can be considered as an indication of the effort to create a scientific legacy through the pioneering personalities in the field of religious education and the meticulous follow-up of the principles in journal publishing.

After all these points, due to the low number of publications in the open-access category in WoS, this study is not sufficient to reveal the scientific knowledge of the “Religious Education” journal and evaluate all aspects. In order to increase scientific production and communication, religious educators can be encouraged to publish open-access in international journals. On the other hand, considering the disadvantages of the open-access concept in the literature, the factors affecting the authors’ and publishers’ preference/not choosing open-access can be investigated. Consequently, it is thought that there is a need for new studies on this subject.

Keywords: Scientific Journal Publishing, Religious Education, “Religious Education” Journal, Open-Access, Content Analysis.

